

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Фінансовий ринок»

обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалавр)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробники:	Харабара В.М., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент
Профайл викладача:	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/harabara-violetta-mykolayivna
Контактний тел.:	+380955794019
E-mail:	v.kharabara@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle:	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=20
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Фінансовий ринок» належить до обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та дозволяє здобувачам, після завершення засвоєння змісту дисципліни, набути теоретичних знань і отримати практичні навички щодо взаємозв'язків між джерелами формування фінансових ресурсів та їх використанням, функціонування фінансових інструментів, суті фінансового посередництва, особливостей обігу різних видів фінансових інструментів, видів, форм і методів регулювання фінансового ринку.

2. Мета навчальної дисципліни - формування у здобувачів системи знань і умінь з теорії та практики фінансових відносин як основи прийняття фінансових рішень у сфері організації, аналізу та механізму проведення операцій на фінансовому ринку, політики формування портфельних інвестицій, особливостей розвитку світових фондових систем.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Фінансовий ринок» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти в шостому семестрі третього року навчання паралельно із такими дисциплінами як «Бюджетна система», «Адміністрування податків», «Соціальне страхування». Вивчення дисципліни «Фінансовий ринок» вимагає від здобувача засвоєння таких обов'язкових дисциплін: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Податкова система», «Банківська система», а також є підґрунтям для вивчення обов'язкових дисциплін «Інвестування», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», а також для підготовки кваліфікаційної роботи.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінансовий ринок» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні та фахові компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

- ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
- ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
- ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефаківців у фінансовій сфері діяльності.
- ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
- ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1 Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	IV	VII	4	120	2	30	30	-	-	60	-	екзамен
Заочна	IV	VII	4	120	2	6	8	-	-	106	-	екзамен

5.2 Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основи функціонування фінансового ринку											
Тема 1. Фінансовий ринок: суть,	12	3	3			6	11					10

функції та роль в економіці. Мета: розглянути сутність, мету, функції, завдання та механізм функціонування фінансового ринку.								1				
Тема 2. Регулювання фінансового ринку. Мета: розглянути теоретичні засади щодо принципів, напрямів, рівнів і форм регулювання фінансового ринку.	12	3	3			6	11		1			10
Тема 3. Інфраструктура фінансового ринку. Мета: розглянути теоретичні засади щодо основних складових інфраструктури фінансового ринку.	12	3	3			6	12		1			11
Тема 4. Дохідність, ризик та ціна капіталу на фінансовому ринку. Мета: розглянути теоретичні засади щодо ціноутворення на фінансовому ринку на різні фінансові активи, розглянути суть та основні методи нейтралізації фінансових ризиків на фінансовому ринку.	12	3	3			6	12	1	1			11
Разом за ЗМ1	48	12	12			24	45	2	3			42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Особливості функціонування складових фінансового ринку											
Тема 5. Цінні папери як головний інструмент фінансового ринку. Мета: розглянути теоретичні засади щодо функціонування ринку цінних паперів та різновидів фінансових інструментів.	12	3	3			6	13					11
Тема 6. Ринок похідних фінансових інструментів. Мета: розглянути теоретичні засади щодо організації та функціонування ринку похідних цінних паперів та їх різновидів.	12	3	3			6	12	1	1			10
Тема 7. Грошовий ринок та ринок капіталів. Мета: розглянути теоретичні засади щодо функціонування грошово-кредитного ринку: структура, функції, учасники, попит і пропозиція фінансових ресурсів.	12	3	3			6	13	1	1			11
Тема 8. Валютний ринок. Мета: розглянути теоретичні засади щодо функціонування валютного ринку: поняття, функції, суб'єкти валютного ринку, курси валют, валютні операції, валютний трейдинг, прогнозування валютних курсів.	12	3	3			6	12	1	1			10
Тема 9. Фондова біржа та біржові операції.	12	3	3			6	13	1	1			11

Мета: розглянути теоретичні засади щодо сутності, функцій, принципів функціонування фондового ринку та біржових операцій.												
Тема 10. Міжнародний фінансовий ринок. Мета: розглянути теоретичні засади щодо функціонування міжнародного фінансового ринку, його структури та суб'єктів.	12	3	3			6	13		1			11
Разом за ЗМ 2	72	18	18			36	75	4	5			64
Усього годин	120	30	30			60	120	6	8			106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи*

п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Фінансовий ринок: суть, функції та роль в економіці. Завдання: опрацювати питання щодо етапів становлення та розвитку фінансового ринку України.	6	10
2	Тема: Регулювання фінансового ринку. Завдання: опрацювати питання щодо засад функціонування органів, які здійснюють державне регулювання на фінансовому ринку.	6	10
3	Тема: Інфраструктура фінансового ринку. Завдання: опрацювати питання щодо діяльності на фінансовому ринку посередників депозитарно-клірингової системи України.	6	11
4	Тема: Дохідність, ризик та ціна капіталу на фінансовому ринку. Завдання: опрацювати питання щодо видів ризиків на фінансовому ринку, а також характеристики основних теорій ризику.	6	11
5	Тема: Цінні папери як головний інструмент фінансового ринку. Завдання: опрацювати питання щодо принципів та методів формування портфеля цінних паперів, оцінки основних видів портфельних стратегій фінансових інструментів.	6	11
6	Тема: Ринок похідних фінансових інструментів. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад формування ринку «синтетичних» цінних паперів та появи нових фінансових інструментів – американських, європейських і глобальних депозитарних розписок.	6	10
7	Тема: Грошовий ринок та ринок капіталів. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад функціонування кредитного ринку як складової фінансового ринку.	6	11
8	Тема: Валютний ринок. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад валютного регулювання та курсової політики Центрального банку.	6	10
9	Тема: Фондова біржа та біржові операції. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад формування рейтингу фондового ринку, який передбачає визначення на певну дату стану та місця учасників фондового ринку серед інших учасників відповідно до їх потенціалу, активності та ринкової позиції.	6	11
10	Тема: Міжнародний фінансовий ринок. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад функціонування міжнародних фінансових організацій.	6	11
Всього годин		60	106

*Самостійна робота здобувача з дисципліни фінансовий ринок направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на

самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку та презентацію індивідуальних завдань до відповідних тем дисципліни.

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожную тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи, – 6 балів. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожную тему. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 24; 2 модуль – 36 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література – основна.

1. Борисюк О. В. Фінансові інститути та фінансові ринки: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 105 с.
2. Клименко В. В. Фінансовий ринок: навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2019. 358с.
3. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник / укл. О.В. Третьякова, В.М. Харабара., Р.І. Грешко., за ред. Третьякової О. В. Чернівці, 2022. 140 с.
4. Фінансовий ринок: навчальний посібник / Н. В. Трусова, С. А. Нестеренко, І. Є. Якушева та ін. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.
5. Фінансовий ринок: підручник: у 2-х т./ Коваленко Ю., Ковернінська Ю., Онишко С., Кужелєв М. та ін.; за ред. Коваленко Ю., Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 442с.
6. Фінансовий ринок: навч. посібник / Арутюнян С., Добриня Л. та ін.; за ред. Арутюнян С., К.: Гуляєва В.М., 2018., 484 с.

7. Харабара В. М. Фінансовий ринок. *Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво* : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Том.2. Чернівці, 2019.
8. Kharabara V., Tretyakova O., Greshko R. Фінансові послуги на ринку капіталу. Trends in scientific thought in economics and management: collective monograph. Galushkina T., Butrym O., Baranovska V., Afanasieva O., Zaruba D. etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2021. Сс.294-302.

8. Інформаційні ресурси.

1. Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>.